

KUOPION HALLINTO-OIKEUS

Puijonkatu 29 A, 2. krs
PL 1744, 70101 KUOPIO
Puh. 010 364 2500
Faksi 010 364 2501

LAUSUNTO**H 00005/10**

22.2.2010

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Oikeusministeriö

24. 02. 2010
ad 12, 11, 2007
Jari

Asia: Lausuntopyyntö työryhmän välimietinnöstä "Hallintolainkäytön kehittäminen. Prosessityöryhmän välimietintö" (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2009:19)

Viite: Oikeusministeriön kirje 14.1.2010, dnro OM12/41/2007; OM004:00/2008

Kuopion hallinto-oikeus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Prosessityöryhmän välimietinnön päälinjaukset ovat yleisesti ottaen kannatettavia. Hallintolainkäyttölain muuttamiselle on olemassa käytännön lainkäyttötyöstä kumpuava ilmeinen tarve. Uuden lain säätäminen on työryhmän käsityksen mukaan selkeämpi ratkaisu kuin lain yksittäisten pykälien muuttaminen. Välimietinnössäkin hahmotellun kaltaisena lain uudistuksesta muodostuu käytännössä kokonaisuudistus. Tällöin tulee saada aikaiseksi vuosikymmeniä käyttökelpoinen järjestelmä. Hallintolainkäyttölain oikeus-suojajärjestelmää olisi myös tässä yhteydessä aiheutta tarkastella kokonaisuutena. Työryhmämietinnössä yksittäisiä muutostarpeita on tarkastelu paljolti erillisinä kysymyksinä, jolloin koko järjestelmän toimivuudesta ei ole riittäviä takeita. Hallinto-oikeus jättääkin harkittavaksi, olisiko teknisluontoiset muutokset ensin syytä toteuttaa erillisenä hankkeena ja kokonaishanke syvällisemmän valmistelun jälkeen erikseen myöhemmin.

Kuopion hallinto-oikeuden kannanotot välimietinnön esitysjärjestyksessä asiakohdittain ovat seuraavat:

6.2 Yleinen valitusoikeus

Yleisen valitusoikeuden säilyttämiseen ei ole huomautettavaa. Sitä voidaan pitää perusteltuna lähtökohtana nykyaikaisessa hallinto-oikeudellisessa ajattelussa. Yleisen valitusoikeuden periaatetta korostaa osaltaan myös esitetty yleissäännös, jossa todettaisiin, että hallintopäätöksestä saa valittaa riippumatta hallintopäätöksen tekijän organisatorisesta asemasta.

6.3 Muutoksenhaku ministeriöiden hallintopäätöksistä

Välimietinnössä tuodaan esiin, että ministeriöiden tekemissä hallintopäätöksissä on useimmiten kyse tavallisesta hallintoasian ratkaisemisesta. Tähän nähden muutoksenhaun ohjaaminen näistä päätöksistä hallinto-oikeuksiin on luonteva ratkaisu.

6.4 Viranomaisen asema prosessissa

Kuten jo välimietinnössä mainituista tutkimuksista ja muista selvityksistä sekä prosessityöryhmän omista pohdinnoista ilmenee, parhaan prosessuaalisen aseman löytäminen päätöksen tehneelle viranomaiselle on vaikeaa. Käytännön kokemusten puuttuessa eri vaihtoehtojen mahdollisia etuja ja haittoja teorian tasolla arvioitaessa yksiselitteisesti parasta vaihtoehtoa ei ole helposti osoitettavissa. Viranomaisen prosessuaalinen asema vaikuttaa keskeisesti moniin muihin kysymyksiin kuten asian selvittämiseen, suulliseen käsittelyyn, kulukysymyksiin jne. Viranomaisen muuttuminen selkeästi asianosaiseksi on periaatteellisella tasolla siinä määrin suuri muutos, että tähän järjestelmään siirtyminen voisi olla luonnollisempaa kokonaan uuden lain säätämisen yhteydessä siinä vaiheessa, kun tarve koko hallintolainkäyttöjärjestelmän erittäin syvälliseen tarkasteluun katsotaan ajankohtaiseksi. Jos tullaan pitäytymään vain nykyisen lain säännösten täsmentämisessä ja täydentämisessä, esitetty vaihtoehto voisi olla eri näkökulmat tässä vaiheessa parhaiten yhteen sovittava ratkaisu. Hallintotuomioistuimen selvittämismahdollisuus ja prosessinjohtollinen vastuu huomioon ottaen on tärkeää, että tuomioistuimella on riittävän tehokkaat keinot prosessin ohjaamiseen. Tähän toimintaan voidaan ajatella saatavan hyviä lisävälineitä viranomaisen velvollisuuksia koskevien säännösten täsmennyksillä.

Vaikka valitusoikeus on yksi keskeinen piirre muodolliseen asianosaisasemaan liittyen, ei työryhmän suunnitteleman viranomaisen valitusoikeuden laajentaminen aiheuttane ylitsepääsemättömiä ongelmia ehdotuksessa esitettyssä muodossakaan. Valituksen tekeminen soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi on sopusoinnussa hallinnon oikeusperiaatteiden kanssa. Toisaalta elävän elämän moninaisuutta ajatellen viranomaisen valitusoikeuden rajaaminen voitaisiin tehdä esitettyä hieman väljemmäksi antamalla oikeus valittaa soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden turvaamisen tai muun erittäin painavan syyn perusteella. Tämän sisältöinen säännös yhdistettynä valituslupaan voisi olla harkinnan arvoinen.

6.5 Menettely ja prosessinjohto

6.5.1 Suullinen käsittely, katselmus, tarkastus ja muut todisteluun liittyvät kysymykset

Suullisen käsittelyn järjestäminen

Työryhmän ehdotus suullisen käsittelyn järjestämisvelvollisuutta koskevan säännöksen täsmentämisestä on kannatettava. Sääntelyn täsmentäminen on perusteltua, koska esimerkiksi lastensuojelu- ja mielenterveysasioissa on hyvin tavanomaista, että suullinen käsittely järjestetään lähinnä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamiseksi eikä niinkään asian tosiseikkojen selvittämiseksi.

Asianosaiselle asetettava lakiperusteinen velvoite ilmoittaa suullisen käsittelyn tarpeellisuuden syy ja yksilöidä siinä esitettävä selvitys on tarpeellinen. Tämä on omiaan ryhdistämään suullisen käsittelyn valmistelua ja osapuolten asemaa tässä valmistelussa. Samoin kannatettava on esitys siitä, että laissa on oma säännös suullisesta valmistelusta.

Suullisen käsittelyn toimittamatta jättämistä koskevien perusteiden kirjaaminen lakiin on suotavaa ja osaltaan yhdenmukaistaa tulkitsemiskäytäntöä.

Suullisen käsittelyn kulkua koskevien säännösten ottaminen lakiin voi olla perusteltua yhdenmukaisten menettelytapojen turvaamiseksi eri tuomioistuimissa. Erityisesti viranomaisen asema ja rooli suullisessa käsittelyssä on nykykäytännössä epäselvä.

On kyseenalaista, tarvitaanko lakiin säännöstä kirjallisen yhteenvedon laatimisesta. Suullisista käsittelyistä valtaosa kohdistuu lastensuojeluasioihin ja erityisesti vastentahtoisiin huostaanottoihin. Kysymys on tällöin viranomaisaloitteisesta hakemusprosessista, jossa hakemus muodostaa oikeudenkäynnin perustan. Voitaneen edellyttää, että hakemuksessa on jo selkeästi esitetty vaatimukset ja niiden perusteet, jolloin erillinen kirjallinen yhteenveto on tarpeeton. Käyttökelpoisempi muoto näihin tilanteisiin on, että viranomainen suullisen käsittelyn alussa, esimerkiksi alkupuheenvuorossaan, esittää keskitetysti vaatimukset ja perusteet sekä lyhyen yhteenvedon asiakokonaisuudesta.

Myöskään tavanomaisissa valitusasioissa kirjallinen yhteenveto ei pääsääntöisesti liene tarpeellinen.

Suullisen käsittelyn ajankohdasta päättäminen kuuluu luonnollisesti tuomioistuimelle eikä tästä liene tarpeen ottaa erikseen säännöstä lakiin. On huomattava, että ajankohdan sovittelu on jo nykyisellään monitahoista ja aikaa vievää toimintaa ja että ajankohtaan vaikuttavat myös esimerkiksi asiantuntijajäsenten ja istuntosalien saatavuus.

Kuopion hallinto-oikeudessa on vakiintuneesti jo noudatettu menettelyä, jossa suullisen käsittelyn kutsun yhteydessä osapuolille lähetetään istuntosuunnitelma. Istuntosuunnitelma on aikataulutettu ohjelmaluonnos suullisen käsittelyn kulusta ja vaiheista.

Kutsua koskevien säännösten sisältöä olisi suotavaa avata laissa. Samoin tulisi täsmentää laillisen esteen sovellettavuus tilanteessa, jossa asianosaisia ei ole velvoitettu tulemaan paikalle henkilökohtaisesti, mutta käsittelyn järjestäminen on perustunut asianosaisen pyyntöön tulla henkilökohtaisesti kuuluksi.

Todistelua koskevat säännökset

Todistelua koskevan lainsäädännön ottaminen hallintolainkäyttölakiin hallintolainkäytön tarpeisiin muotoiltuna on ehdottoman välttämätöntä. Viranomaisen asema suhteessa todistajan esteellisyyteen samoin kuin todistajan vaitiolovelvollisuuden suhde todistamisvelvollisuuteen on ratkaistava hallintolainkäyttölaissa yksiselitteisesti.

Todistajan vaitiolovelvollisuutta koskevat säännökset on ehdottomasti otettava hallintolainkäyttölakiin ja luovuttava viittauksista oikeudenkäymiskäärseen. Työryhmän mietinnössä sivulla 93 esitetty säännöksen alustava muotoilu on pulmallinen ja johtaa hankaliin selvittelyihin ja tulkinnallisiin intressipunnintatilanteisiin jo ennen suullista käsittelyä.

Todistajana kuuleminen tulisi aina olla mahdollista, jos kysymys on oikeudenkäynnin piiriin kuuluvista tiedoista ja havainnoista. Säännös todistajan velvollisuudesta todistaa vaitiolovelvollisuudesta huolimatta on tarpeellinen ja omiaan selkeyttämään todistajan oikeuksia ja velvollisuuksia.

Lakiin tulisi ottaa myös säännös tarpeettoman todistelun kiellosta, jolloin tuomioistuimella olisi selvästi ja nimenomaisesti mahdollisuus evätä tarjottu tarpeeton todistelu.

6.5.2 Selvityksen rajoittaminen

Työryhmän esittämä säännösluonnos on kannatettava. Se on käyttökelpoinen erityisesti niissä tilanteissa, joissa yksityinen asianosainen syystä tai toisesta ei pysty itse lainkaan harkitsemaan aineistonsa tarpeellisuutta, vaan oikeudelle tulvii mitä erilaisimpia asiakirjoja viikoittain, joskus jopa päivittäin.

Tässä yhteydessä työryhmän esiin nostama oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimus on aiheuttanut ongelmia myös sitä kautta, että viranomaisen on oma-aloitteisesti toimittanut ratkaisunsa tueksi hallinto-oikeudelle - ainakin hallinto-oikeuden mielestä - tarpeetonta asiakirja-aineistoa, johon sisältyy ulkopuolista tahoa koskevia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan salassa pidettäviä tietoja.

Työryhmän ehdotus siitä, että tuomioistuin voisi asettaa viranomaiselle sakkon uhan, jos viranomainen ei kehotuksesta huolimatta toimita vaadittuja asiakirjoja tai selvitystä, on hyvä. Aivan viime aikoina viranomaistoiminnassakin on muutamassa yksittäistapauksessa ollut havaittavissa piirteitä, joiden vuoksi tämänkään kaltaisen keinon olemassa oloa ei voi pitää liioitteluna.

6.5.3 Tiedoksianto

Tiedoksiantoa koskevien säännösten ottaminen hallintolainkäyttölakiin on tarpeellista. Sääntelyllä voidaan edesauttaa joutuisaa ja sujuvaa prosessia. On kannatettavaa, että lähtökohtaisesti kaikki tuomioistuimesta lähetettävät asiakirjat voitaisiin lähettää sähköisesti tai tavallisena kirjeenä. Myös puhelintiedoksiannon mahdollistuminen on hyvä uudistus. Valitusasioissa kaikki tiedoksiannot tulisi voida poikkeuksetta suorittaa ilmoitettuun prosessiosoitteeseen tavallisena kirjetiedoksiantonä.

Hakemusasioissa tilanne on pulmallisempi, vaikkakin juuri näissä asioissa (esim. vastentahtoinen huostaanotto) tiedoksiantojen nopea toimittaminen olisi erityisen tärkeää. Todisteellisen tiedoksiannon tarveharkintaisuus ehdotetussa muodossa (s. 101) johtaa hankaliin tulkintatilanteisiin. Sääntelyn valossa jää epäselväksi, voitaisiinko esimerkiksi viranomaisaloitteisissa hakemusasioissa asianosaisen kuuleminen suorittaa tavallisena kirjetiedoksiantonä.

6.5.4 Asian siirtäminen

Varsinkin silloin, kun eri asioissa on kysymys saman näytön arvioinnista, asioiden käsitteleminen yhdessä tai samassa yhteydessä vain tietyssä tuomioistuimessa alueellisesta toimivallan riippumatta vaikuttaa lähtökohtaisesti järkevältä. Työryhmä toteaa itsekin, että säännös vaatii edelleen pohdintaa. Jatkoselvittelyn yhteydessä voisi olla hyödyllistä yrittää mahdollisuuksien mukaan kartoittaa, minkä tyyppisissä asioissa kysymys asian siirtämisestä erityisesti nousisi esiin ja liittyisikö näihin asiaryhmiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella perusteita siirtämisspäätökselle olisi luotavissa. Sinänsä, kuten työryhmän mietinnöstä välillisesti jo ilmeneekin, siirtopäätös on ehdottamasta tehtävä tuomioistuimen ratkaisuna.

6.5.5 Oikeuskäytäntöä ohjaava ratkaisu

Työryhmä on luopunut tämän säännöksen jatkokehittämisestä, joten ajatuksen mielenkiintoisuudesta huolimatta sitä ei tässä yhteydessäkään enemmälti käsitellä.

6.6 Täytäntöönpanomääräykset ja turvaamistoimet

Työryhmän ehdotusta, jossa hallinto-oikeudelle annettaisiin toimivalta antaa turvaamismääräys hallintoasiassa, jos asianosaisen oikeusturva sitä välttämättä edellyttää, voidaan lähtökohtaisesti pitää hyvänä. Kuten työryhmän ehdotuksessa on todettu, säännöksen soveltamisen tulisi olla poikkeuksellista ja soveltamiskynnyksen korkea. Sitä tulisi soveltaa vain selviin ja merkittäviin oikeusturvan loukkauksiin. Odotettavissa on, että säännös voimaan tullessaan aiheuttaisi hallinto-oikeuksiin sosiaalietuuksia koskevan hakemustulvan, kuten työryhmän esityksessä on todettu.

6.7 Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Työryhmän ehdotusta, jossa oikeudenkäyntikulujen osalta lähes kaikki viittaukset oikeudenkäymiskaareen (OK) poistettaisiin ja säännökset muokattaisiin hallintolainkäyttölakiin (HLL) sopiviksi, voidaan pitää lähtökohtaisesti hyvänä. Lähtökohtaisesti hyvänä uudistuksena voidaan pitää myös sitä, että viranomaisen korvausvelvollisuutta laajennettaisiin. Kuten työryhmän ehdotuksessa on todettu, asianosaisen tulisi päästä oikeuksiinsa jo viranomaisen päätöksellä. Jos tämä toteutuu vasta oikeudenkäynnillä, oikeusturvan toteutuminen edellyttää myös oikeudenkäyntikulujen korvaamista.

Työryhmän viimeisin ehdotus oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuutta koskevaksi säännökseksi tulee kuitenkin sellaisenaan voimaan tullessaan aiheuttamaan tulkinnanvaraisuutta. Ehdotus sisältää voimassa olevaan HLL 74 §:ään nähden nimittäin huomattavasti enemmän korvausvelvollisuudesta päätettäessä huomioon otettavia seikkoja. HLL 74 §:n mukaan korvausvelvollisuudesta päätettäessä on otettava huomioon asiassa annettava ratkaisu ja tästä johtuva kohtuuttomuus sekä se, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä. Työryhmän ehdotuksessa korvausvelvollisuudesta päätettäessä huomioon otettavia seikkoja olisivat edellä mainittujen lisäksi myös asian tulkinnanvaraisuus, oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, osapuolten oma toiminta, asian merkitys osapuolelle sekä oikeudenkäyntikulujen määrä suhteessa oikeusriidan kohteeseen ja osapuolten maksukykyyn. Li-

säksi ehdotuksen mukaan olisi otettava huomioon se, onko viranomainen ylittänyt toimivaltansa, käyttänyt harkintavaltansa väärin tai toiminut muuten virheellisesti. Jos oikeudenkäyntikulujen korvaaminen HLL 74 §:n perusteella jo nyt on tulkinnanvaraista ja oikeuskäytäntö epäyhtenäistä, ei työryhmän ehdottama säännös voine tuoda asiaan olennaista muutosta.

Työryhmä voisi pohtia sitä, voisiko lakiin sisällyttää jonkinlaisen oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan selkeän pääsäännön, jonka mukaan yksityisen osapuolen voittaessa oikeudenkäynnin julkinen osapuoli veloitettaisiin korvaamaan yksityisen osapuolen tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jollei muualla laissa toisin säädetä. Säännöksen sanamuoto olisi siten vastaavanlainen kuin OK 21:1 §:n säännös. Toisaalta on kuitenkin otettava huomioon hallintolainkäytön monenlaiset tilanteet, joihin oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva pääsääntö sopii huonosti. Tällaisia ovat esimerkiksi hakemusasiat lastensuojeluasioissa ja rakennuslupa-asiat, joissa muun kuin luvanhakijan valittaessa tehdystä päätöksestä on useampi asianosaistaho. Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan täsmällisen säännön kirjoittaminen ei varmasti ole helppoa, kuten työryhmä on itsekin todennut.

Työryhmän ehdotuksessa julkisella osapuolella tarkoitetaan päätöksen tehnyttä viranomaista. Näin lienee myös niissä tilanteissa, joissa vallitsee kaksiasianosaissuhde, kuten esimerkiksi veroasioissa, jossa veronsaajan puolesta puhevaltaa käyttää ja oikeudenkäynnin osapuolena on Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (VOVA). Työryhmän ehdotuksen mukaisesti oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus kohdistuisi siis aina päätöksen tehneeseen viranomaiseen eli veroasioissa useimmiten verovirastoon, eikä koskaan VOVA:aan. Tältä osin nykytilannetta ei siis liene tarkoitus muuttaa.

Työryhmä voisi pohtia myös sitä, tulisiko laissa olla säännös korvattavista oikeudenkäyntikuluista ja korosta, kuten on OK 21:8 §:ssä. Työryhmä voisi pohtia myös sitä, tulisiko laissa olla säännös siitä, milloin oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on tehtävä ja mitä vaatimuksesta on käytävä ilmi, kuten on OK 21:14 §:ssä.

6.8 Hallintoriita

Hallinto-oikeus kannattaa työryhmän hallintoriita-asioista esittämiä yksittäisiä linjauksia. Hallintoriitamenettelyn asemaa koko hallintolainkäytössä olisi kuitenkin syytä tarkastella laajemmin. Työryhmämietinnössä lausutun perusteella hallintoriitamenettely on varsin vierasta yksityisille asianosaisille, lainoppineille asiamiehille ja jopa hallintotuomioistuinten lainkäyttöhenkilöstölle. Tämä muodostaa heikon lähtökohdan prosessuaaliselle sääntelylle, jonka keskeisenä vaatimuksena tulee olla selkeys ja ennakoitavuus. Tämänkin uudistuksen yhteydessä hallintoriitaa koskevien säännösten teorettisempi pohdinta samoin kuin tämän menettelyn syvällisempi tarkastelu muihin oikeussuojakeinoihin peilaten voisi olla edellä mainituista syistä tarpeen.

Hallintopäätöksen liitettävä valitusosoitus antaa asianosaiselle aidon mahdollisuuden harkita päätöksestä valittamista. Harva oikeusturvan tarpeessa oleva yksityinen asianosainen sen sijaan tietää mahdollisuudesta turvautua hallintoriidan vireillepanoon. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota

myös hallintoriita-asian käsittelyn niukkuuteen verrattuna yleisissä tuomioistuimissa käsiteltäviin riita-asioihin, joihin hallintoriita-asioiden tulisi periaatteessa rinnastua. Käräjäoikeudessa oikeusriitaa käsitellään ensin kirjallisesti, sitten suullisessa valmistelussa ja lopuksi suullisessa käsittelyssä. Riidan kohde tulee asianosaisille selväksi ja lopputuloksestaan yllättävän ratkaisun mahdollisuus jää vähäiseksi. Hallintoriita ratkaistaan usein niukan kirjallisen prosessin päätteeksi. Työryhmän linjauksen mukaan yksityisen asianosaisen olisi lähtökohtaisesti kyettävä hoitamaan asiaansa hallinto-oikeudessa itse ilman lainoppinutta asiamiestä, ja yleisten tuomioistuinten riita-asian tyypeistä prosessia on muutenkin vaikea toteuttaa hallintolainkäytössä. Hallintopäätöksestä tehtävä valitus antaa asianosaisille ennakoitavan ja tehokkaamman keinon päästä oikeuksiinsa. Hallintoriitaan liittyvien ongelmien vuoksi sen soveltamisala olisi ehkä syytä säätää mahdollisimman pieneksi esimerkiksi valituskelpoisuutta ja asianosaispiiriä laajentamalla. Ratkaisu vahvistaisi pitkällä ajalla valitusasioiden asemaa ja saattaisi myös ehkäistä hallintolainkäyttöön sopimattomia lainsäädäntöratkaisuja kuten huostaanottoasioiden säätäminen hakemusasioiksi on ollut.

6.9 Ylimääräinen muutoksenhaku

Hallinto-oikeus kannattaa työryhmän linjauksia ylimääräisen muutoksenhaun osalta.

Lopuksi

Hallinto-oikeus kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että hallinto-oikeudella ei ole tällä hetkellä riittäviä toimivaltuuksia oikeudenkäynnin turvaamiseksi.

Nykyisen sääntelyn mukaan esimerkiksi sille varatun määräajan jälkeen hallinto-oikeuteen saapuneet vastineet on otettava huomioon asiaa ratkaistaessa. Samoin asianosainen saattaa esimerkiksi nimetä todistelua suulliseen käsittelyyn sille varatun määräajan jälkeen. Työryhmä voisi ottaa pohdittavaksi, että tulisiko hallintolainkäyttölakiin ottaa säännös, joka antaisi hallinto-oikeudelle tältä osin paremmat toimivaltuudet. Säännös voisi olla esimerkiksi seuraavanlainen. Hallinto-oikeuteen hallinto-oikeuden varaaman määräajan jälkeen toimitetut kirjelmät ja oikeudenkäyntiaineisto jätettäisiin pääsääntöisesti huomioon ottamatta. Myöhästynyt oikeudenkäyntiaineisto otettaisiin huomioon ainoastaan erityisestä syystä. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että myöhästymiseen olisi joku lailliseen esteeseen verrattava tai muu käytännön syy kuten kyseisen aineiston saaminen vasta hallinto-oikeuden asettaman määräajan jälkeen. Samoin myöhässä tulleen oikeudenkäyntiaineiston vaikutus aineelliseen totuuteen pääsemiselle voisi olla erityinen syy sen huomioon ottamiselle.

Myös hallinto-oikeuteen, viranomaiseen tai toiseen asianosaiseen kohdistuvaan asiattomaan toimintaan olisi voitava puuttua. Tällainen keino voisi olla esimerkiksi hallintolainkäyttölaissa säännelty "järjestyssakko". Tällainen voitaisiin tuomita suullisen käsittelyssä tapahtuneen asiattoman toiminnan lisäksi myös, jos esimerkiksi oikeudenkäyntikirjelmässä loukataan toisia osapuolia. Tällöin hallinto-oikeus voisi esimerkiksi kiinnittää asiattomasti toimivan osapuolen huomiota siihen, että hallinto-oikeudella on toimivalta tuomita sakko. Tämä toimisi eräänlaisena varoituksena ja ojennuksena asianmukaisen prosessin käymiseen.

Työryhmän tulisi pohtia myös muita vastaavia keinoja oikeudenkäynnin turvaamiselle.

Hallinto-oikeustuomari,
jaoston puheenjohtaja

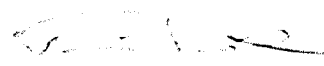
Jaana Malinen

Hallinto-oikeustuomari,
jaoston puheenjohtaja

Päivi Toivanen

Hallinto-oikeustuomari

Toni Sarivirta

Hallinto-oikeussihteeri

Jukka Korolainen